

1 Bakgrund

En kurskamrat påpekade nyligen i ett samtalsforum att det är intressant att på en metakognitiv nivå fundera över *hur* man lär sig saker och ting. Det beslöt jag använda som ämne för en elevundersökning i block 4. Då hade jag inte läst litteraturen till det blocket än, så jag blev positivt överraskad när jag såg att den delvis handlade om just detta. Störst utbyte hade jag av Molloy's "Reflekterande läsning och skrivning", men även några av artiklarna hade mycket att ge trots att jag inte undervisar analfabeter eller personer med läs- och skrivsvårigheter. Mest matnyttiga för den här uppsatsen var utan tvivel artiklarna "Hur lär du dig svenska?" av Duvhammar m.fl. och "Kunskap är inget entydigt begrepp..." av Marie Carlson.

Jag beslöt att i undersökningen ställa mina kursdeltagare samma fråga som Duvhammar et al. gör i sin artikel: "Hur lär du dig svenska?" Jag lånade också de underfrågor som de nämner (s. 294, de nämner inte alla). Från Carlsons artikel lånade jag idén att be mina elever reflektera över orden kunskap och information. Av naturliga skäl kan min studie inte bli lika djupgående som de i de två artiklarna, men de har tjänat som inspirationskälla. Även invandrarprojektets delrapport 1 handlar om inlärningsstrategier: "Att lära sig lära, att upptäcka sina inlärningsstrategier, så att man studerar effektivare och tar ansvar för sin inläring. En aktiv elevroll handlar om att bli medveten om *att* man lär sig och *hur* man kan lära sig." (s. 1) I bilagan finns också frågor som de ställer eleverna vid introduktionssamtal, och därifrån lånade jag en av mina frågor. (Bilaga 1, s. 1) Även Molloy skriver om meta-reflektionen: "Därför blir det viktigt att vi lärare tillsammans med eleverna kan göra inlärningsprocessen tydlig, skapa tydliga 'då' och 'nu', i inläringen. Då kan eleverna själva inte bara *se* sin utveckling utan får också tillfälle att *kommentera* den." (s. 195) Och: "Meta-reflektioner har också lärt mig att lika viktigt som det är för eleven att kunna se sin utveckling, är det att kunna *beskriva* den. Först då tycker jag att eleven tar det verkliga klivet in i en förståelse om det egna kunskapandet." (s. 198)

2 Frågeställningar och syfte

Alla mina kursdeltagare är vuxna tyskar som betalar för sin svenskurs, som är frivillig. Eftersom den här ganska omfattande undersökningen görs utanför kurstid och även den är på frivillig basis vill jag att den ska tillföra både mig och dem själva någonting, båda parter ska få ut något av resultatet. Att ta reda på hur man bäst lär sig saker är fruktbart för eleverna för att de ska kunna förbättra sina inlärningsstrategier, och för mig är det bra att veta vilka inläringstyper jag övervägande har i de olika klassrummen. Därför väljer jag att ställa ett antal frågor för att få mina kursdeltagare att reflektera över sin egen inläring, först av svenska och sedan i allmänhet, och över begreppet kunskap. En del frågor är som nämnts tagna direkt ur olika delar av kurslitteraturen, ett par kommer från min kurskamrats foruminlägg, några är mina egna. Som avslutning frågar jag om de har några egna reflektioner kring inläring som inte har framkommit i svaret på mina frågor.

Syftet med enkäten är alltså dels att få mina kursdeltagare att reflektera över sin egen inläring, dels att ta reda på vilken inläringstyp var och en av mina elever är.

3 Metod och genomförande

Yttre faktorer gör att jag har undervisningsfritt och befinner mig i Sverige när själva underlaget till den här uppgiften ska samlas in. Följaktligen kan jag inte välja en uppgift som innebär direktkontakt med mina kursdeltagare i Tyskland, och därför väljer jag att göra en undersökning i form av en enkät som kan göras per e-post. Jag har för närvarande fyra folkhögskolekurser och har inrättat en mejlinglista för var och en, så jag behöver bara skicka ut mitt mejl till fyra adresser för att nå alla

som har tillgång till e-post. I de fyra kurserna har jag den här terminen sammanlagt 36 deltagare varav 4 inte har e-post, vilket gör 32. Tyvärr blir det ganska bråttom med att få in svaren, för det har tagit tid att läsa kurslitteraturen och sätta ihop frågorna och för att jag ska hinna bearbeta materialet kan jag inte ge dem mer än tre dagar. En del kommer inte att hinna svara, andra kommer inte att vilja eller bry sig om att svara och en ganska stor andel läser inte sin mejl regelbundet, och därför räknar jag med att ungefär tio personer svarar, d.v.s. runt en tredjedel. Om det blir många fler eller många färre har jag reservstrategier färdiga: jag kan välja att behandla materialet utförligt, som djupintervjuer, eller mer kategoriskt, som enkät, och frågorna är uppdelade i två avdelningar för att jag lätt ska kunna ta bort avdelning två om materialet skulle bli alltför ohanterligt.

Eftersom det är så bråttom och det är svar på mina frågor jag är ute efter och inte att testa elevernas språkkunskaper väljer jag att både ställa frågorna och be att få in svaren på tyska. Jag vill att de ska få fram det de vill ha sagt och inte begränsas av enbart det de *kan* säga, för i det senare fallet anser jag att undersökningen vore förfelad. När jag har satt ihop mina frågor på svenska översätter jag dem alltså till tyska, förklarar i mejlet noga på tyska vad det hela går ut på, poängterar att deltagandet är frivilligt och ger dem stopptiden för svaren, som ska gå privat till mig och inte till mejlinglistorna. Frågorna skriver jag i slutet av mejlet. Det är öppna frågor, jag ger inga svarsalternativ utan ber dem svara så utförligt som möjligt.

Men därmed är det inte färdigt. Jag har tänkt mig undersökningen i två steg: först ska eleverna genom att svara på mina frågor reflektera över hur de lär sig saker, både svenska och i allmänhet, och svara på hur de själva *tror* att de lär sig bäst. När jag har fått in allas svar skickar jag en länk till ett tyskt *Lerntyp*-test på webben bestående av ett antal frågor med svarsalternativ där de kryssar i det som bäst passar in på dem själva. På så sätt får de fram vilken inläringstyp de ”officiellt” är (jag är mycket medveten om att olika test kan ge olika resultat, men jag ska välja det som jag tycker verkar bäst och mest seriöst), och det resultatet ska de omgående meddela mig så att jag kan jämföra med vad de själva trodde i sina enkätsvar. Där tar min undersökning slut, mer än så kommer jag inte att kunna ta med inom ramen för den här uppgiften. Men mina elever ska självfallet själva efteråt fundera över om resultatet stämde med deras egen bedömning, och ifall det inte gjorde det, vilka slutsatser de ska dra och vilka konsekvenser det får, om de kanske bör ändra på sina inlärningsmetoder för att inläringen ska ske mer optimalt.

4 Undersökningens resultat

4.1 Personerna som svarade

Det blev något fler än jag hade väntat mig som svarade, 12 personer. Tyvärr kom två av svaren alldeles för sent, och eftersom jag redan hade påbörjat bearbetningen och det var ont om tid kunde jag inte ta med dem, så det är 10 personer som medverkar i undersökningen. Svaren kom ur alla mina kurser. Från min största (12 deltagare, 11 med mejl) och mest aktiva grupp svarade 4, från en grupp på 10 (9 med mejl) svarade 2, från en grupp på 9 (7 med mejl) svarade 3, och från min minsta grupp med 5 deltagare (alla med mejl) svarade 1. Det är 6 män och 4 kvinnor med ganska olika bakgrund och kulturellt kapital (se Molloy s. 20 och 26) – dock inte på långt när så heterogen som en sfi-grupp kan vara. Alla har någon form av högre utbildning och är följaktligen litterata och välutbildade. Åldrarna är ganska jämnt fördelade mellan 25 och 60. 7 personer har läst svenska för mig i snart 4 terminer (à 30 lektioner), 3 personer i snart 5 terminer.

4.2 Redovisningen av svarsmaterialet

Då alla svar är på tyska blir jag förstörd tvungen att översätta dem till svenska för att kunna redovisa dem i den här uppsatsen. Det blir ganska mycket merarbete eftersom jag inte bara kan kopiera in delar av svaren i det här dokumentet, men av de skäl som jag anger ovan väljer jag ändå den

lösningen.

Jag väljer också att inte ha frågorna i en separat bilaga, utan att ha med dem här i själva uppsatsen därför att jag inte ser någon bra möjlighet att redovisa svaren utan att ange frågorna samtidigt.

Valet mellan djupintervjuer och enkät blev enkelt. Min översättning av samtligas svar blev tio sidor lång och det är omöjligt att redovisa allt, så det blir en enkät, en sorts kortfattad statistisk redovisning där jag delar upp svaren i olika kategorier, och efter varje kategori anger jag inom parentes hur många svar som kan sorteras in under den. Den kategoriuppdelningen är alltså gjord i efterhand, jag hade inte tänkt ut den i förväg. Men den var relativt lätt att göra, vilket bekräftar fenomenografins teori: "Inom fenomenografin utgår man från att det alltid finns ett begränsat antal olika sätt att uppfatta ett fenomen." (Duvhammar et al. s. 294) Jag följer dock inte kategorierna i Duvhammar et al. och tänker inte heller som de koppla ihop enkätresultatet med elevernas studieresultat, för en värdering av mina elever faller utanför syftet för den här uppsatsen. Min studie är följaktligen lite striktare fenomenografisk än deras (s. 297).

I två fall kategoriserar jag inte svaren, i fråga 2 och 3, utan låter var och en berätta hur de gör sina läxor och varför det är bra att göra så.

4.3 Materialet: frågorna och svaren

4.3.1 Del 1: Hur lär du dig svenska?

1. *Beskriv hur du gör när du aktivt ska lära dig nya svenska glosor.*

- Enbart med hjälp av texter, för att lära mig glosorna i ett sammanhang (2)
- Enbart med hjälp av gloslistor (på papper, som kartotekskort eller med glosprogram i datorn) (5)
- Både i texter och med hjälp av gloslistor (3)

2. *Hur gör du dina läxor (alltså inte bara glosor)?*

3. *Varför tror du att det är bra att göra så?*

(Fråga 2 och 3 är här i redovisningen ihopslagna för att tydliggöra vad var och en syftar på i fråga 3. För förklaring till asteriskerna, se under fråga 4.)

- 2. * Jag gör dem så nära inpå nästa lektion som möjligt. Utöver läxorna gör jag inte så många kursövningar. Men utanför kursen träffar jag en /tysk/ bekant två gånger i veckan à 3 timmar och läser svenska texter, pratar om intressanta ämnen, gör översättningar o.s.v. Vi repeterar också ämnen från vår kurs. Därutöver övar jag ca en gång i månaden med en svensk språkkurs på cd-rom.
- 3. Det ger mig omväxling och håller min motivation på topp. Det ska vara roligt att plugga.

2. På tåget på väg till kursen, med hjälp av ordbok. Grammatik pluggar jag på helgerna. Jag jämför ofta grammatiken med den tyska. Hemma gör jag andra övningar än dem vi har på kursen. Jag pluggar enbart på morgnarna, *aldrig* på kvällarna, då är jag för trött. Det är viktigt att man ett tag efteråt tittar på sina gamla fel igen så att man inte upprepar dem.

3. Man ska bara plugga när man inte är trött i huvudet.

2. På tåget hem, och sedan en gång till hemma. Det är inte meningsfullt för mig att lära mig glosor och grammatik lösryckt från den text där de hör hemma, därför tittar jag då och då på texten när jag pluggar glosor och grammatik. När det efter flera försök ändå är något speciellt i grammatiken som jag inte förstår tar jag fram en av mina andra svenska läroböcker och läser vad de skriver om det. Ibland hjälper enbart det faktum att samma sak uttrycks på ett annat sätt där.

3. Det tror jag inte, jag bara gör så. Jag skulle t.ex. säkert kunna lära mig betydligt effektivare med glosprogrammet i datorn. Jag har provat det några gånger och tyckte det visserligen var rätt svårt att

En undersökning om inläring

LHS/Läsa, skriva lära på ett andraspråk
Madeleine Midenstrand

2005-06-17

använda men väldigt effektivt därför att man inte kan fuska. Min metod att tackla grammatiken med olika böcker som formulerar samma sak på olika sätt tycker jag är jättebra för mig. För mig funkar det som i ordspråket ”droppen urholkar stenen”.

2. Jag repeterar det vi gick igenom sist på kursen, sedan gör jag läxorna. Läser högt, t.ex.
3. Det är min egen idé, det funkar för mig.

2. ** När jag har lärt mig de grammatiska reglerna läser jag texter eller bildar exempelmeningar där den nya grammatiken förekommer. Det är mycket viktigt att inte göra läxan under tidspress, då är målet bara att snabbt bli färdig. Man måste ta sig tid för läxorna och tycka det är roligt, då går det lättare.

3. Därför att man som barn inte lär sig regler utan härmar vuxna och lär sig språket genom att använda det. Som vuxen kan man dessutom använda sig av reglerna, d.v.s. när man inte kan gå på känsla kan man försöka utgå från dem. Men i ett samtal hinner man inte använda dem.

2. Grammatik läser jag bara igenom. Övningar försöker jag göra utan att titta i facit, men ofta går det inte annars.

3. Det vore förstås bättre att inte titta i facit...

2. Om jag inte kommer på lösningen på läxan läser jag en gång till i övningsboken eller i mina anteckningar. Även blad som har delats ut på kursen är till hjälp.

3. Jag vet inget annat sätt.

2. Jag läser igenom uppgifterna, slår upp ord jag inte kan och försöker sedan lösa uppgiften. Ny grammatik läser jag igenom flera gånger, oftast högt, och försöker upprepa den med egna ord.

3. Det är ett bra sätt att göra läxorna och det fastnar oftast någonting av det nya.

2. Först muntligt, sedan skriftligt.

3. Komplex förankring i minnet.

2.*** Jag har ont om tid så det blir oftast när jag åker tåg. Blad som har delats ut har jag med mig till jobbet och tittar på där ibland.

3. Jag utnyttjar tiden optimalt och kan repetera ofta.

4. *Kan du ge ett konkret exempel på när det har varit bra?*

- Ja (3)

- Nej (7)

(De som har svarat ja är markerade med asterisk/er ovan under fråga 2!)

Konkreta exempel:

- * Jag kan ge konkreta exempel på glosor som jag har varit tvungen att slå upp femtielva gånger, t.ex. ”lämplig”. Eller ordet ”dansar”, som sägs av en så behaglig och erotisk kvinnoröst på cd-rom-språkkursen att jag alltid associerar det ordet med egna bilder och begrepp.

- ** Substantiv plural obestämd form. En del regler är för invecklade för att kunna användas i realtid.

- *** De olika pluralformerna har jag skrivit på olika kartotekskort och övat gång på gång. Eftersom jag ofta åker tåg så sitter formerna nu.

En undersökning om inläring

LHS/Läsa, skriva lära på ett andraspråk
Madeleine Midenstrand

2005-06-17

5. Hur vet du att du kan läxa?

- När vi går igenom svaren på lektionen (5)
- När jag inte behöver slå upp något mer/tänka efter (4)
- Jag översätter allt till tyska, då ser jag om det ger mening (1)

6. Hur tror/anser du alltså att du lär dig bäst – genom att läsa, skriva, höra eller säga saker högt (eller en kombination)?

- En kombination (6)
- Läsa (2)
- Skriva (2)

Kommentarer:

- Tala är viktigt (1)
- Tala lär man sig inte så mycket av (1)
- Läsa lär man sig inte så mycket av (1)

7. Tror du att män och kvinnor lär sig på olika sätt? Varför/varför inte?

- Ja (5)
- Nej (2)
- Vet ej (3)

Ja-svararnas motivering:

- Män föredrar systematik, kvinnor praktisk användning (1)
- Mäns och kvinnors hjärnor är olika utvecklade (2)
- Män och kvinnor är olika (2)

Ja-svararnas kommentarer:

- Mäns och kvinnors hjärnor är bevisligen olika utvecklade. Den balk som förenar de båda hjärnhalvorna är större hos kvinnor, och kvinnor lär generellt vara mer språkbegåvade än män. Det har med kvinnors och mäns olika uppgifter när vi var grottmänniskor att göra: kvinnorna hade hand om det sociala livet och männen var ute och jagade och då pratade de inte. En genomsnittlig flicka på 3-4 år har ett större ordförråd än en pojke i samma ålder. (1)
- Jag tycker det vore bättre att koncentrera sig på varje individs inläringstyp i stället för att ständigt tjata om dessa könsskillnader (1)

Nej-svararnas motivering:

- Inlärningsformerna är lika för män och kvinnor (2)

Nej-svararnas kommentarer:

- När vi var grottmänniskor var ständigt lärande viktigt för överlevnaden för båda könen (1)
- Inläring har med hjärnprocesser att göra och inte med könet (1)

8. Hur tycker du att du lär dig tala svenska bäst?

- Genom att tala, helst i Sverige (6)
- Genom att höra (3) (levande personer, musik eller filmer i original)
- Genom att först läsa och sedan öva muntligt (1)

9. Kommer du lättast ihåg något du sett som text eller som bild?

- Text (5)
- Bild (4)
- En kombination (1)

Kommentar:

- Det avgörande är inte mediet utan den *tid* man lägger ner (1)

4.3.2 Del 2: Hur lär du dig över huvud taget?

10. Vilket lär du dig bäst, praktiska eller teoretiska saker?

- Praktiska (7)
- Teoretiska (1)
- Ingen skillnad (1)
- Vet ej (1)

11. Hur lär du dig praktiska saker?

- Genom att göra dem, "learning by doing" (7)
- Först lär jag mig dem teoretiskt, sedan omsätter jag kunskapen i praktiken (2)
- Först får någon förklara eller visa, sedan försöker jag själv (1)

12. Hur lär du dig teoretiska saker?

- Genom att läsa, öva och repetera (7)
- Genom att tänka mig hur de skulle se ut praktiskt/skapa mig konkret användning av teorin (3)

Kommentar:

- Att skapa mig konkret användning av teorin kallar jag för "jordning", jag "jordar" teorin med hjälp av praktiska exempel (1)

13. Tänk på en speciell sak som du har lärt dig väldigt bra, praktisk eller teoretisk. Hur gjorde du? Varför blev resultatet bra?

- Jag övade, övade, övade och repeterade, repeterade, repeterade. Kontinuiteten var viktig, att hålla ut och inte ge upp. (4)
- Jag kommer lättare ihåg saker när jag intellektuellt kan förknippa dem med ett system. Ofta tar jag bilder eller meningar till hjälp för att komma ihåg en ordningsföljd. (1)
- Bra studieteknik, ingen stress. (1)
- Först tänkte jag efter teoretiskt och sedan gjorde jag det praktiskt, "learning by doing". (1)
- Med praktiska saker vet jag om resultatet blir bra därför att det syns när det är färdigt. (1)
- Resultatet blir bra när motivationen är hög. (1)
- Jag använder mycket kärlek och glädje. Glädjen är väldigt viktig, för då arbetar hjärnan bäst. (1)

14. Vad betyder 'kunskap' för dig?

- Att veta eller vara djupare insatt i något (5)
- Vetande som är lagrat i långtidsminnet och som man kan plocka fram när som helst (2)
- Att grundligt ha rätt ut ett problem, att ha tänkt igenom det, att kunna dra slutledningar av det och att kunna överföra resultatet på något helt annat (1)
- Språkkunskaper öppnar dörrar till andra länder (1)
- En erfarenhet (1)

15. a) Är 'kunskap' och 'information' samma sak?

- Nej (8)
- Vet ej (2)

b) Om inte, vad är i så fall skillnaden?

- Information är vetenskap eller åsikter som en sändare vill meddela eller erbjuda en mottagare.

Kunskap är den information som tas emot, bearbetas, förstås och långfristigt lagras av mottagaren. Kunskap innehåller också en personlig komponent, d.v.s. att någon har gjort egna erfarenheter på området och det har gett kunskaper. (3)

- Information beskriver fakta, kunskap beskriver fakta i deras sammanhang. Kunskap är alltså att koppla ihop de fakta man har förvärvat med den vetskap man redan har och går därför djupare. (4)
- Kunskap har mer med skicklighet att göra. (1)

4.3.3 Egna reflektioner från dem som svarade

5 personer hade inga reflektioner, 5 hade det. En sammanfattning:

- Glädje och positiva erfarenheter vid inläringen är de bästa garantierna för framgång.
- Ju större motivation, desto större inlärningsframgång.
- Den som verkligen vill lära sig kan aldrig sluta.
- Varken i skolan eller under min utbildning och knappt ens på universitetet har man gått in på eller tagit någon hänsyn till inläringstyper. Ämnet har inte ens nämnts. Våldigt synd!! Fackböcker borde anpassas till inläringstyper och framställa saker ur olika perspektiv så att varje inläringstyp kan välja det som passar just honom eller henne. Pedagogik har ett alltför lågt värde i vårt samhälle.
- Bra att du befattar dig med det här ämnet! Många vet över huvud taget inte hur de lär sig bäst. Det är väldigt spännande att se hur hjärnan fungerar!

4.4 Inläringstyperna

4.4.1 Testet

Testet består av 32 flervalsfrågor som avser att få fram om man är av den auditiva, visuella, kommunikativa eller motoriska inläringstypen. Webbadressen står i källförteckningen. Testet är på tyska och jag översätter det inte eftersom det bara är resultatet jag ska redovisa i den här undersökningen.

4.4.2 Resultatet

Bland de tio svarspersonerna fördelade sig resultatet så här:

- 2,5* lär sig bäst genom att höra
- 2 lär sig bäst genom att se
- 2 lär sig bäst genom att samtala
- 3,5* lär sig bäst genom att röra sig

* De två halva procentenheterna är en person där resultatet blev exakt lika för 'höra' och 'röra sig'.

5 Analys av och reflektioner kring resultatet

5.1 Syftet uppnåddes endast delvis

Det är första gången jag genomför en enkätundersökning och det får jag väl se som anledningen till att bara det ena delsyftet uppnåddes. Frågorna fick absolut mina elever att reflektera över sin egen inläring, det framgick om inte annat så av flera personliga kommentarer i mejlen med svaren. Två av reflektionerna i enkäten (se 4.3.3) handlar dessutom om att inläringstyper inte är ett allmänt bekant och självklart begrepp – och båda reflektionerna är skrivna av akademiker: en universitetsstudering och en lärare. Därför var det säkert lika intressant för mina elever som för mig att få fördjupa sig i olika inlärningsstrategier.

Men det andra delsyftet kunde bara delvis uppnås, och det var på grund av en miss av mig, nämligen min fråga om hur kursdeltagarna lär sig bäst. Jag hade velat få fram ett entydigt svar på vilket sinne som var och en trodde vägde tyngst hos honom eller henne för att efteråt kunna jämföra

svaret med resultatet av webbtestet, men för det var min fråga alltför allmänt ställd. Dumt nog gav jag dem också alternativet ”en kombination”, vilket naturligtvis flertalet tog fasta på. I stället borde jag ha preciserat att de måste ange *ett* sätt. Därför kan jag för flertalet inte göra den önskade jämförelsen.

5.2 Förmodade inläringstyper kontra resultatet av webbtestet

Sex personer angav alltså i sina enkätsvar att de lär sig bäst med en kombination av de föreslagna alternativen. Två angav att de lär sig bäst genom att läsa och två genom att skriva. De två som hade angett 'läsa' fick 'se' resp. 'höra'/'röra sig' på webbtestet, de två som hade angett 'skriva' fick 'röra sig'. Webbtestet stämde alltså i tre fall av fyra med elevernas egen uppfattning, i alla fall om man räknar skriva som en motorisk inläring. Att läsa är definitivt att se, men däremot inte att höra eller röra sig.

Tyvärr hade jag inte valt ut testet när jag skickade ut frågorna, annars skulle jag i stället för alternativen 'läsa, skriva, höra, tala' ha använt samma begrepp som i testet: 'se, höra, samtala, röra sig'. Där blev jag en erfarenhet rikare: man ska ha allt bakgrundsmaterial färdigt innan man formulerar och skickar ur enkätfrågorna!

5.3 Allmänna reflektioner

Som jag konstaterade ovan under 5.1 var fråga 6 alltför allmänt ställd. Uppenbarligen var det en fråga till som jag hade formulerat för oprecist. I fråga 2 berättar flera stycken inte *hur* de gör läxorna utan *var* (t.ex. på tåget) eller *när* (t.ex. på morgnarna). Fråga 2 och 3 är de enda frågorna där jag redovisar svaren mer eller mindre i sin helhet, och det är slående hur olika eleverna tar itu med sina läxor, liksom att flera inte kan motivera varför de gör på det sättet. Sju av tio kan inte ens ge ett exempel på när den metoden har varit bra. Men förhoppningsvis får frågorna dem att börja fundera. ”Ett sätt att komma åt elevernas tänkande kring kunskap är att fråga dem *hur* de lärt sig vad de kan istället för att fråga dem *vad* de kan.” (Molloy s. 204)

Frågan hur de vet att de kan läxan besvarade majoriteten precis som jag hade väntat mig, medan en enda person svarade att hon vet det när hon märker om det ger mening, d.v.s. om det är logiskt. De övriga nämner inget om det, men jag finner det avvikande svaret anmärkningsvärt därför att jag i mina kurser tyvärr alltför ofta konstaterar att det är mycket få eller inga alls som reagerar över uppenbara ologiskheter.

Något som är mycket intressant för mig är att få se svart på vitt hur olika människor jag har i mina grupper. Resultatet av webbtestet fördelar sig ganska jämnt mellan de fyra grundtyperna, och det innebär med andra ord att om undervisningen är ensidigt riktad till en av typerna är det bara ca en fjärdedel av deltagarna som lär sig optimalt. Det är därför mycket väsentligt att jag som lärare varierar undervisningen så att alla får ut så mycket som möjligt av den – helst ska alla sinnena stimuleras vid varje undervisningstillfälle. ”Elever uppskattar lärare som planerar sin undervisning så, att svaret på frågan *vem undervisar jag?* inte utesluter någon i klassen.” (Molloy s. 18)

Men det är inte bara sinnena som är intressant utan även andra olikheter. Om jag har övervägande praktiker framför mig får inte stoffet bli för teoretiskt, och i de fall när det trots allt är teoretiskt måste vi öva och repetera det mycket. Om hälften kommer ihåg text lättast och hälften bild, måste stoffet bestå av lika delar både och, och så vidare.

Vid glosinläring pluggar hälften enbart glosor, utan sammanhang, medan hälften lär sig dem i ett sammanhang. Helfrasinläring har ju varit mycket på tapeten under den här utbildningen, och eftersom jag själv alltid pluggar glosor i form av listor och glosprogram utan sammanhang tror jag att det här finns en skillnad mellan främmandespråksinläring och andraspråksinläring. Invandrare har hela tiden språket och sammanhanget runt omkring sig, men när språket man lär sig talas i ett

annat land och man inte omges av det är det inte alls onaturligt att plugga gloslistor. Det är säkert också anledningen till att inte samtliga har angett att de lär sig att tala svenska bäst genom att tala, helst i Sverige. Alla har helt enkelt inte den möjligheten, och då anger de i första hand andra möjligheter, som att lyssna på musik eller titta på film. Att titta på film och tv-program på originalspråket tycker jag själv är ett av de i särklass bästa sätten att lära sig språk, och i de länder där vi permanent har den möjligheten är vi också bland de bästa i världen på främmande språk. TV-metoden i kombination med glosplugg tycker jag är oslagbar.

Svaren på frågan om män och kvinnor lär sig på olika sätt är inte vetenskapligt förankrade utom möjligen ett (som dock inte anger någon källa) utan går mest på känsla. Det är spännande att se att de två nej-svaren har samma motivering som två av ja-svaren fast tvärtom! Könsmässigt fördelar sig svaren så här: ja: 4 män och 1 kvinna, nej: 2 kvinnor, vet ej: 2 män och 1 kvinna. Båda kommentarerna från ja-sidan är gjorda av män, och de båda kommentarerna från nej-sidan givetvis av de två nej-kvinnorna.

Definitionerna på kunskap och information går att slå upp i lexikon vilket en del kanske gjorde, men det tyckte jag inte gjorde något eftersom syftet var att få eleverna att börja fundera, för det är inte alls säkert att alla har reflekterat över skillnaden förut. ”Den 'kunskap' som hämtas ur uppslagsböcker eller IT måste, som Vygotskij säger, gå från 'där ute' till det 'inre'.” (Molloy s. 205)

Till slut bara några förklarande ord om det glosprogram för datorn som nämns flera gånger. Det programmet använder kursdeltagarna på mitt initiativ. Under en lång tid testade jag ca 20 program och valde sedan ut ett som jag rekommenderade dem att ladda ner, och då hade jag skrivit in lärobokens samtliga glosor i en glosfil som de fick. Man förhör sig själv med olika förhörsmetoder, och det är inte bara den svenska glosan med den tyska motsvarigheten man kan förhöra sig på utan även ordklass, obestämd och bestämd artikel, tempus, komparativ m.m. Programmet märker vilka ord man inte kan och frågar om dem tills man svarar rätt. Som sagt tycker jag själv att det är ett ypperligt och roligt sätt att plugga ord på, även om jag fullständigt håller med Vygotskij: ”Man kan få orden utifrån, men dess betydelse visar sig och utvecklar sig när de används.” (Molloy s. 209)

6 Slutord

Det har varit mycket givande att få ägna sig åt den här undersökningen och ta del av några av mina kursdeltagares tankar och reflektioner kring sin inlärning och få veta med vilket sinne var och en lär sig bäst, och jag har förstått att det har varit lärorikt även för dem. Som Molloy så träffande formulerar det: ”Att skriva är ett sätt att tänka. Medan vi skriver, ser vi tanken ta form.” (Molloy, s. 10) Och: ”Skrivande skall användas som ett redskap både för att nå fram till ny kunskap och att beskriva denna kunskap.” (s. 155) Som jag nämnde ovan är materialet här redovisat i mycket komprimerad form, och det är min förhoppning att jag ska kunna använda det som underlag till fler uppsatser under den här utbildningen i svenska som andraspråk.

Källförteckning

Primära källor

Tio av deltagarna i mina svenskkurser i Nürnberg, Fürth och Schwabach i Tyskland

Sekundära källor

Carlson, M. (2001). ”Kunskap är inget entydigt begrepp...” Reflektioner kring kunskap, språk och lärande i sfi-utbildningen. I: Naucclér, K. (red) *Symposium 2000 - Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma förlag.

En undersökning om inläring

LHS/Läsa, skriva lära på ett andraspråk

Madeleine Midenstrand

2005-06-17

Duvhammar, C., Nordmark, Å. & Sandwall, K. (2001). Hur lär du dig svenska? En studie av några sfi-elevs syn på sin inläring. I: Naucmér, K. (red) *Symposium 2000 - Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma förlag.

Invandrarprojekt -93. Delprojekt 1. (1994). Självständiga arbetsformer för unga analfabeter. Göteborgs utbildningsförvaltning.

Lerntyp-Test: <http://www.philognosie.net/index.php/tests/testsview/150/>

Molloy, G. (1996): *Reflekterande läsning och skrivning*. Lund: Studentlitteratur.